

Úrodné údolí ponorné řeky Matice

Nejdál do pevniny, nejdál od pevniny

text a foto Zdeněk Kukal

LÁKÁ VÁS CIVILIZACI VZDÁLENÝ OSTROV V OTEVŘENÉM MOŘI, ANEBO NAOPAK VNITROZEMÍ SKRYTÉ ZA POBŘEŽNÍM PÁSEM HOR PŘED ZRAKY BĚŽNÉHO PŘÍBŘEŽNÍHO DOVOLENKÁŘE? SPOLEČNÁ JIM JE IZOLACE OD STŘEDISEK MASOVÉHO CESTOVNÍHO RUCHU; OBĚ VARIANTY MOHOU BÝT VELMI ATRAKTIVNÍ I Z POHLEDU CYKLISTY. KDE SE NA CHORVATSKÉM POBŘEŽÍ DOSTANEME DALEKO, A PŘITOM ZAJÍMAVĚ DO HLOUBI PEVNINY, A NAOPAK NA ŠIRÉ MOŘE, OBĚ SE SMYSLUPLNÝM CÍLEM CELODENNÍHO PESTRÉHO KOLOVÝLETU?

Lastovské akvarely v máji

Města na chorvatském pobřeží jsou zpravidla malebná, historická, úpravná. Ploče při ústí Neretvy je výjimkou, zvláště blížíme-li se lodí. Po proplutí průmyslovým nákladním přístavem nás skoro omráčí hradba betonových bloků vysokých bytovek; dokonce i kostel je tu z betonu. Musíme však uznat, že město má svoji až bizarní atmosféru – právě

proto, že už takhle zachovalých socialistických skanzenů mnoho není.

Po tradičně skvělé silné kávičce na nábreží vyrazíme do vnitrozemí. Beton necháme za zády. Krajina se rychle mění, stává se lidštější, přírodnější. Jen čtyři kilometry mírného stoupání, a máme před sebou Bačinská jezera, soustavu brakických jezer vyplňujících krasové závrtky. Na dvou třech místech lze sjet až ke břehu jezer, musíme se však vrátit stejnou cestou zpět na silnici. Jen přesekneme jadranskou magistrálu a cestou dále do vnitrozemí překonáme zde nevysoké pobřežní vápencové pohoří – nestojí nás

to víc než tři sta výškových metrů. Znovu povolna klesáme a s překvapením sledujeme, jak se krajina náhle stává zelenější a úrodnější. Vpravo od nás se na dně údolí zaleskne hladina říčky Matice, která postupně vytvoří docela širokou údolní nivou plnou zeleně i sadů. Po pár kilometrech za vsí Staševica říčku po mostku překonáme a začneme znovu stoupat, tentokrát ostřeji, serpentina-mi. Řička se někam ztratila. Teprve později při důkladném studiu mapy nám dojde, že jde o ponorný vodní tok: řeka Matice se z vápencového masivu jen tak vynoří, zameandruje si ve svém údolí, aby po asi patnácti

kilometrech znovu zmizela v dalším horském pásmu. Absence jakýchkoli návodů, ukazatelů, popisů a itinerářů svědčí o tom, že tento zvláštní krasový jev zůstává cestovním ruchem zatím neobjeven.

Horské jahody a zralé pršuty

Městečko Vrgorac je „při vrchu hory“, jak říká jméno, malebně rozprostřeno na úbočí 1000 metrů vysokého masivu Matokit. Může nám být příležitostí k občerstvení – a těch zde ve vnitrozemí moc není. Vyhlášené jsou jahody i pršut z okolí města. Říká se, že na zrání pršutu – delikátní sušené šunky – má blahodárny vliv mísení mořského a vnitrozemského vzdušného proudění, ke kterému právě tady dochází. Zrovna místní pršut je prý v Chorvatsku nejlepší.

Z Vrgorce dále prudce stoupáme několik kilometrů po malé úzké silničce rozeklanými syrovými horami přes Stilju a Zvojanje do vsi Kozica. Na dně údolí pod námi se pláží nově otevřená dálnice od Splitu, která tady od prosince 2008 tak trochu nelogicky – zatím provizorně – končí. My ji podjedeme a vystoupáme asi 400 výškových metrů do průsmyku Kozica. Odtud už prakticky pořád klesáme. Brzy se objeví moře: Silnice je mnohdy vtesaná do skály až 600 metrů přímo nad hladinou tak, až se nám skoro zdá, že se nad mořem vznášíme a měníme se

v orly. Do Makarské – známého, klasického pobřežního letoviště, které je naším dnešním cílem, přijedeme po téměř 18kilometrovém euforizujícím sjezdu ze 730m n. m. (průsmyk Kozica).

Trasa: Ploče-Vrgorac-sedlo Kozica-Makarska: 75 km, převýšení asi 1100 m, asfalt

Extrémní varianta: výjezd ze sedla Kozica na horu Sv. Jure 1762 m a zpět přes Sv. Iliju (popsáno v Cykloturistice 9/2003, takto se délka denní trasy prodlužuje o 33 km a převýšení o dalších 1000 m, zčásti makadam).

Ploče – betonový socialistický skanzen při ústí Neretvy

SALTON zakázková výroba cyklistického oblečení

SVĚTOVÁ NOVINKA

dresy ve Vašem jedinečném designu, který si sami navrhnete, již od 1 ks

Na český trh přinášíme světovou novinku. Jako první na světě si můžete zcela sami kompletně navrhnout vlastní design dresu, kalhot a dalšího cyklistického oblečení, a my Vám jej dodáme hotové až na Váš stůl. Na našich internetových stránkách si pomocí originální aplikace **Salton Designer** vytvoříte vlastní design přesně dle Vašich představ.

Do designu můžete libovolně vkládat vlastní grafiku, nápisy i loga. Současně Vám značka Salton garantuje dodání Vašeho unikátního dresu, v prvotřídní kvalitě, kterou oceňují naši zákazníci po celé Evropě.

Exkluzivní výrobek za příznivou cenu.

Navštivte www.salton.cz a vyjádřete svou jedinečnost.

NOVINKA

www.salton.cz tel.: 602 53 00 53, 571 117 123
email: info@salton.cz

Právě objeveným makadamem na Lastovu

Báječná izolace

Ostrov Lastovo je z chorvatských obydlených ostrovů civilizací nejdálenější. Trajektem anebo vznášedlem ze Splitu trvá plavba tři až pět hodin. Ostrov nemá ani tisíc stálých obyvatel.

Na Lastovu se ještě dnes setkáme s udivnými pohledy domorodců, kdopak že se to vylodil na jejich ostrově s tak podivným náčiním, jako je kolo. Samotný trajektový přístav Ubli není příliš zajímavý. Pokud máme vlastní loď nebo můžeme přikazovat kapitánovi, lépe je přistát v malém přístavu Zaklopatica, na vegetaci bohatém severním pobřeží ostrova. Odtud směřuje krátká spojka na (téměř) okružní silnici po ostrově, která v těchto místech vede vysoko nad mořem, nad zelenými pobřežními svahy. Dáme-li se doleva, přijedeme po třech kilometrech do „hlavního města ostrova“, Lastova. Působí ospale, ale je malebně zasazeno do prudkého svahu pobřežní hory, avšak na straně pobřeží odvrácené (tato lokalizace měla v historických dobách své opodstatnění – sídlo nebylo tak „na ráně“ pro piráty a Turky). V místě můžeme najít kromě původních staveb i kavárnu a zmrzlinárnu. Pokračujeme-li směrem do vnitrozemí, projedeme napřed poljem – úrodnou krasovou sníženinou vyplněnou červenou půdou, na které ostrované pěstují vinovou révu, zeleninu a olivy.

Silnice vede dále k jihu až do Skrivené Luky (v překladu „ukrytý záliv“), krásné zátoky na úpatí nejvyššího vrcholu ostrova Hum (415 m n. m.).

Zažít pocit objevitele

Ve Skrivené Luce je několik stavení a dvě sezonní restaurace, spíše pro jachtaře – cyklisty však obsluží taky. Celkem drahé, ale dobré místní speciality. Po koupeli v tyrkysových, dokonale čistých vodách zátoky bychom se mohli vrátit po asfaltce zpět do Lastova. Vidíme však čerstvou makadamovou (šotolinovou) cestu, která stoupá

od závěru zátoky ve svahu východním směrem. Mapa o ní mlčí – to tu není výjimka: už jsme si zvykli, že na mapy na ostrovech moc spoleh není. Často platí: co si sám nejděš, to jako by nebylo.

Stoupáme do rozsedlinky, za kterou se před námi objeví jiný svět: syrové, rozeklané svahy s obnaženými vrstvami vápence, jen v údolíčkách sem tam nějaké křoví. Touto nehostinnou, ale přesto impozantní krajinou projíždíme asi čtyři kilometry ve vlněném profilu. Po strmém klesání se ocitneme opět v částečně civilizovaném, zeleném polji. U vodárny se napojujeme na malou asfaltku. Z té vede několik odboček, které, jak zjišťujeme, končí u zátok při východním pobřeží. Nejhezčí z nich je Zace; ostře zaříznutá, skalnatá, s malým, nechtěně stylovým kamenným domkem.

Trasa: Zaklopatica-Lastovo-Skrivena Luka-Zace-Lastovo-Zaklopatica: 25 km, z toho 5 km ostřejšího makadamu, jinak asfalt; prodloužení k poloostrovu Prižba (a zpět) dalších 25 km. Ostrov Lastovo i popsaná oblast vnitrozemí jsou na Jubilejní cestě kololodi.

Malá asfaltka nás zavede až do dolní části města Lastova, kde se už vyznáme. Zbývá návrat do Zaklopaticy.

Výlet lze prodloužit na dvojnásobek vyjížděnou do Ubli (pokračujeme po hlavní z Lastova, neodbočíme na Zaklopaticy) a na ostrov Prežba (s hlavním ostrovem spojen mostem), s návratem stejnou cestou. Tady se už jede dle mapy. Absenci pionýrského pocitu nám však vynahradí výhledy na pobřeží i otevřené moře, při kterých se tají dech.

praktické informace

Sezona

Ideální je květen a říjen. V květnu vše voní a je červené, v říjnu jsou zase čerstvé plody – víno, granátová jablka, mandarinky. Možný je i červen a září. Prázdniny se nedoporučují kvůli většímu horku a návalům v přístavech i na silnicích.

Doporučené mapy

Relativně nejlepší jsou ze série Chorvatsko 1:100 000 – Geodetski zavod Slovenije, prodáváno v různých obálkách, u nás SHOCart. Zejména mimo silnice však tyto mapy nejsou přesné.

Doprava

Vzdálenost lokality z ČR: 1100–1200 km
Ck Geotour nabízí ve vybraných jarních a podzimních termínech dopravu autobusem s kolovleky do jadranských přístavů za 2300 Kč/os.+kolo, www.geotour.cz. Popsaná místa jsou součástí Jubilejní cesty programu Kololod' – www.kololod.cz.
Na Lastovo plují linkové trajekty www.jadrolinija.hr.

Ubytování

V soukromí bez nutnosti předchozí rezervace, mimo letní měsíce za cca. 20 eur/os./noc.

Webové stránky

www.chorvatsko.cz, www.vrgorac.hr, www.lastovo-tz.hr, www.ploce.hr

Infocentra

Turistička zajednica Ploče: Vladimira Nazora 26, tel/fax +385 20 679 510
Turistička zajednica grada Vrgorac: Tina Ujevića 14, tel. +385 21 675 110, tz@vrgorac.hr
Turistička zajednica grada Makarske: Obala Kralja Tomislava 16, tel. +385 21 612 002, tzg-makarska@st.t-com.hr
Turistička zajednica Lastovo: Pjevor, tel. +385 20 801 018, tz-lastovo@du.t-com.hr
Županijska turistička zajednica: Dubrovačko-neretvanska, Vukovarska 24, PP 259 20000 Dubrovnik, +385 (0)20 324 999, www.visitdubrovnik.hr, info@visitdubrovnik.hr
Záchranáři a Velvyslanectví ČR, tel. 112, +385 1 6177246, v nouzi +385 91 6121533

Turistické zajímavosti

Park přírody Lastovo – vyhlášen 2006 jako chráněná krajinná oblast, zaujímá ostrov i s desítkami okolních malých ostrůvků.

Ponorná řeka Matice – unikátní krasový jev – do údolí zdánlivě ze všech stran neprodyšně uzavřeného vtéká ze skalního masivu a zase mizí